

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcov : **1/ P. M.**, bývajúcí v T., **2/ S. S.**, bývajúcí v Š., **3/ A. H.**, bývajúcí v T., zastúpený JUDr. D. S., advokátkou v P., proti žalovanému : **T.**, zastúpený Mgr. A. I., advokátom v B., **o odmene za zlepšovací návrh**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp.zn. 6 C 220/1990, o dovolaní žalobcu 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 22. apríla 2010 sp.zn. 9 Co 230/2009

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 22. apríla 2010 sp.zn. 9 Co 230/2009 a rozsudok Okresného súdu Bratislava IV z 19. marca 2009 sp.zn. 6 C 220/1990 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom (v poradí tretím) z 19. marca 2009 č.k. 6 C 220/1990-439 zamietol návrh žalobcov, ktorým sa domáhali zaplataenia odmeny za využívanie ich zlepšovacieho návrhu. V odôvodnení rozhodnutia prvostupňový súd uviedol, že žalobcovia neunesli dôkazné bremeno a nepreukázali využívanie ich zlepšovacieho návrhu č. X., ktorý bol rozšírený pod č. 100/85, keď táto skutočnosť vyplýva zo znaleckých posudkov jednak M. a jednak S.. Znalci po preskúmaní receptúr, ktoré používal žalovaný zistili, že receptúra, ktorá by vychádzala zo zlepšovacieho návrhu alebo postup vyplývajúci zo zlepšovacieho návrhu neboli žalovaným nikdy používané. Vzhľadom na túto skutočnosť žalovanému nemohol ani vzniknúť spoločenský prospech.

Na odvolanie žalobcov 2/, 3/ Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 22. apríla 2010 č.k. 9 Co 230/2009-459 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a vyslovil, že žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva. Dospel v súlade so súdom prvého stupňa k záveru, že v danom prípade posudzovaná prihláška pod č. Z. nespĺňa všetky zákonné znaky

zlepšovacieho návrhu v zmysle § 58 zákona č. 84/1972 Zb., keď žalovaný nepoužil riešenie obsiahnuté v posudzovanej prihláške ZN a preto nemohol dosiahnuť žiaden spoločenský prospech. Žalobcom teda nemohol vzniknúť nárok na odmenu a pokiaľ prvostupňový súd ich návrh ako bezdôvodný zamietol, jeho rozhodnutie je vecne správne. K námietke žalobcu 3/, že na pojednávanie 19.3.2009 sa ospravedlnil telefonicky pre akútne zdravotné ťažkosti a napriek tomu bol na tomto pojednávaní vypočutý znalec a jemu nebolo umožnené klásť ďalšie doplňujúce otázky, na túto námietku neprihliadol, keďže z úradného záznamu (č.l. 434 spisu) vyplýva, že žalobca 3/ sa na tento termín ospravedlnil (žalobcovia 1/, 2/ sa neospravedlnili) a zároveň uviedol, že žiada, aby súd pojednával a rozhodol v jeho neprítomnosti. Ak teda prvostupňový súd konal a rozhodol v neprítomnosti účastníkov, konal v súlade s ustanovením § 101 ods. 2 O.s.p. a žiadnemu z účastníkov tak neodňal možnosť konať pred súdom.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca 3/, ktorého prípustnosť odvodzoval z ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. z dôvodu, že ako účastníkovi konania mu postupom prvostupňového a odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Úradný záznam na č.l. 434 predmetného spisu nezodpovedá obsahu jeho telefonického rozhovoru s pracovníčkou súdu p. A., ktorá tento záznam vyhotovila, navyše je tento úradný záznam celý zmätocný. Pracovníčka súdu nielenže neuviedla, že nesúhlasí, aby sa pojednávalo bez jeho prítomnosti, ale v úradnom zázname ho uviedla ako odporcu 3/ a uviedla aj ďalšiu nepravdu, že zároveň požiadal o zaslanie vyjadrenia znalca a právneho zástupcu žalovaného, čo vôbec nezodpovedalo skutočnosti. Takúto požiadavku dal na súd predtým a urobil ju písomne. Odvolací súd sa jeho námietkou patrične nezaoberal a bez nariadenia pojednávania rozhodol o jeho odvolaní. Postupoval tak napriek tomu, že zo súdneho spisu mohol zistiť, že hoci predmetný spor proti žalovanému trvá dlhé roky, začal sa ešte v roku 1988, zúčastňoval sa takmer všetkých pojednávanií. Samozrejme, že mal záujem zúčastniť sa aj pojednávania na prvostupňovom súde dňa 19.3.2009, zabránili mu v tom vážne zdravotné problémy, pre ktoré bol ešte v ten istý deň hospitalizovaný. Súdneho znalca žiadal vypočuť približne od roku 2005 bezvýsledne, mal byť vypočutý až na pojednávaní dňa 19.3.2009 a preto nebolo logické, aby sa ospravedlňoval z neúčasti a pritom súhlasil, aby sa pojednávalo v jeho neprítomnosti. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok prvostupňového súdu a vec vráti súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobcu 3/ písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Dovolanie je v zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. prípustné aj v prípade, ak smeruje proti takému rozhodnutiu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci.

V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 a 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci ale o potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné. Dovolanie nie je prípustné ani podľa ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že odvolací súd vo veci doposiaľ nerozhodoval.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania hoci podľa zákona bol potrebný,

prípade odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Žalobca 3/ procesné vady konania v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal; existencia väd tejto povahy ani nevyšla najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

So zreteľom na obsah dovolania dovolací súd osobitne skúmal, či v konaní na odvolacom ako aj prvostupňovom súde nedošlo k odňatiu možnosti žalobcu 3/ pred súdom konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.). Pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť procesne nesprávny postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožní realizácia jeho procesných oprávnení priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa § 101 ods. 2 O.s.p. súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Zo spisu vyplýva, že prvostupňový súd na pojednávaní dňa 10.2.2009 uznesením pojednávanie odročil na 19. marca 2009 o 13.00 hod. s tým, že prítomný žalobca 3/ ako aj znalec brali termín pojednávania na vedomie a nebudú písomne volaní.

Na čl. 434 predmetného spisu je úradný záznam spísaný 19. marca 2009 pracovníčkou A., z ktorého je zrejme, že dňa 19. marca 2009 sa ospravedlnil z neúčasti na pojednávaní žalovaný v 3. rade A.. H. (správne má byť žalobca) z dôvodu akútnych zdravotných problémov. Žiadal, aby súd pojednával a rozhodoval v jeho neprítomnosti a zároveň požiadal o zaslanie vyjadrenia znalca a právneho zástupcu žalovaného.

Zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 19.3.2009 pred prvostupňovým súdom (čl. 435 a nasl.) je zrejme, že žalobca 3/ sa tohto pojednávania nezúčastnil, na tomto pojednávaní v neprítomnosti účastníkov bol vypočutý znalec I. S. a následne bol vo veci vyhlásený rozsudok.

Na námietku žalobcu 3/ v odvolaní, že súd prvého stupňa dňa 19.3.2009 vo veci konal, vypočul znalca a rozhodol napriek tomu, že sa ospravedlnil telefonicky pre urputné zdravotné ťažkosti, dovolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia reagoval tým, že z úradného

záznamu na č.l. 434 spisu vyplýva, že žalobca 3/ sa na tento termín ospravedlnil, ale zároveň uviedol, že žiada, aby súd pojednával a rozhodol v jeho neprítomnosti. Ak teda prvostupňový súd konal a rozhodol v neprítomnosti účastníkov, konal v súlade s ustanovením § 101 ods. 2 O.s.p. a žiadnemu z účastníkov tak neodňal možnosť konať pred súdom.

Žalobca 3/ v podanom dovolaní tvrdil, že po preštudovaní rozsudku odvolacieho súdu zistil, že v úradnom zázname, na ktorý sa odvoláva odvolací súd na č.l. 434 musí byť uvedená nepravda, pretože naopak, on pri ospravedlnení svojej neúčasti na pojednávaní dňa 19.3.2009 výslovne žiadal, aby sa v jeho neprítomnosti nepojednávало. Po nahliadnutí do súdneho spisu zistil, že obsah úradného záznamu na č.l. 434 nezodpovedá obsahu jeho telefonického rozhovoru s pracovníčkou súdu p. A., ktorá úradný záznam vyhotovila a navyše je tento úradný záznam celý zmätočný. Pracovníčka súdu p. R. nielenže neuviedla, že nesúhlasí, aby sa pojednávalo bez jeho neprítomnosti, ale v úradnom zázname ho uviedla ako žalovaného 3/ a uviedla aj ďalšiu nepravdu, že zároveň požiadal o zaslanie vyjadrenia znalca a právneho zástupcu žalovaného, čo vôbec nezodpovedalo skutočnosti. Takúto požiadavku mal na súd predtým, a urobil ju písomne. Doložil Čestné prehlásenie A. P. zo dňa 16.7.2010, Potvrdenie o práceneschopnosti na deň 19.3.2009 a Prepúšťacíu správu F..

Dovolací súd cestou prvostupňového súdu vykonal šetrenie a to vypočutím p. A. k tvrdeniam dovolateľa ohľadne úradného záznamu ňou spísaného dňa 19. marca 2009 ako aj kolegu dovolateľa A. P., ktorý mal byť prítomný pri telefonickom rozhovore dovolateľa s p. R..

Zo zápisnice z informatívneho výsluchu p. A. spísanej na Okresnom súde Bratislava IV dňa 5.1.2011 je zrejmé, „že to čo je uvedené v predmetnom úradnom zázname sa snažila zapísať tak, ako jej to odvolateľ nadiktoval v telefóne a myslí si, že to čo napísala je správne. Ak došlo k omylu, je jej to ľúto. Navyše uplynul už dlhší čas a presne si nepamätá“.

Svedok A. P. do zápisnice o výsluchu svedka na Okresnom súde Galanta dňa 31.1.2011 uviedol, že bol prítomný pri telefonickom rozhovore žalobcu 3/ v pracovnej dobe dňa 19.3.2009 s pracovníčkou Okresného súdu Bratislava IV. Počul obsah telefonického rozhovoru a potom mu p. H. porozprával, že má nejaký dlhoročný spor so žalovaným. Rozhovor bol v tom kontexte, že si neželá, aby konanie prebiehalo v jeho neprítomnosti. Rozhovor sa uskutočnil počas pracovnej doby, p. H. odchádzal do dôchodku a bol to jeho posledný deň v práci, on sa s ním prišiel rozlúčiť, mohlo to byť okolo 8.30 hod. alebo

9.00 hod. Uviedol, že dovolateľ ospravedlnil svoju neprítomnosť na pojednávaní práceneschopnosťou.

Z potvrdenia o dočasnej práceneschopnosti je zrejmé, že dovolateľ bol práceneschopný od 19. marca 2009 (č.l. 480). Z prepúšťacej správy F. je zrejmé, že dovolateľ bol hospitalizovaný od 19.3.2009 do 30.3.2009 (č.l. 481).

V rozhodnutí publikovanom pod R 31/1995 Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, že choroba účastníka preukázaná lekársky uznanou práceneschopnosťou je dôležitým dôvodom v zmysle ustanovenia § 101 ods. 2 O.s.p.; ak účastník konania v takomto prípade požiadal včas o odročenie pojednávania, prejednávanie veci v jeho neprítomnosti treba kvalifikovať ako odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. Vzhľadom na to bolo v danom prípade potrebné posúdiť, či žalobca 3/ požiadal včas o odročenie pojednávania.

Zistenie, či účastník podal alebo nepodal do okamihu otvorenia pojednávania, na ktoré bol riadne predvolaný, žiadosť o odročenie pojednávania, je významný s ohľadom na právne následky s týmto okamihom spojené. Ak totiž účastník o odročenie z dôležitého dôvodu nepožiadaval, môže súd vec prejednať a rozhodnúť v jeho neprítomnosti a vychádza pritom iba z obsahu spisu a dovtedy vykonaných dôkazov.

V danom prípade súčasťou spisu je úradný záznam (č.l. 434) vyhotovený dňa 19. marca 2009 pracovníčkou A., z obsahu ktorého je zrejmé, že žalobca 3/ sa ospravedlnil z neúčasti na pojednávaní dňa 19. marca 2009 o 13.00 hod. z dôvodu akútnych zdravotných problémov. Žiadal, aby súd pojednával a rozhodoval v jeho neprítomnosti.

S ohľadom na tvrdenie pracovníčky okresného súdu p. A., že to čo je uvedené v predmetnom úradnom zázname sa snažila zapísať tak, ako jej to odvolateľ nadiktoval v telefóne a myslí si, že to čo zapísala je správne, ak došlo k omylu je jej to ľúto, navyše uplynul už dlhší čas a presne si to nepamätá, ako aj na vyjadrenie A. P., ktorý bol prítomný pri telefonickom rozhovore žalobcu 3/ s pracovníčkou súdu dňa 19.3.2009 „že si neželá, aby konanie prebiehalo v jeho neprítomnosti“ a „nesúhlasil s pojednávaním bez jeho účasti“ dovolací súd dospel k záveru, že okresný súd nenaplnil svoje povinnosti, keďže obsah úradného záznamu je spochybniteľný a to nielen dovolateľom a svedkom ale tento obsah spochybňuje aj samotný zhotoviteľ úradného záznamu. Došlo k zlyhaniu ľudského faktora.

Ak prvostupňový ako aj odvolací súd založil svoje rozhodnutie na tom, že tento údaj (žiada, aby súd pojednával a rozhodol v jeho neprítomnosti) je správny, napriek tomu, že je spochybniteľný, tak pri svojom postupe v konaní vychádzal z podkladu, o ktorého správnosti sú opodstatnené pochybnosti.

Za danej situácie ak údaj o pojednávaní a rozhodovaní v neprítomnosti žalobcu 3/ je spochybnený dovolateľom, svedkom ako aj zhotoviteľom záznamu, nemohol odvolací súd vychádzať z toho, že tento údaj je správny a súd prvého stupňa vec nemohol prejednať v neprítomnosti žalobcu 3/.

Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že v danom prípade neboli splnené podmienky pre prejednanie veci v neprítomnosti žalobcu 3/ na pojednávaní pred súdom prvého stupňa dňa 19. marca 2009, na ktorom bol vyhlásený rozsudok vo veci samej a tým, že súd prvého stupňa vec prejednal v jeho neprítomnosti bez splnenia zákonných podmienok podľa § 101 ods. 2 O.s.p., svojím postupom žalobcovi 3/ odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p.

Uvedená procesná vada zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože napadnuté rozhodnutie bolo vydané v konaní, v ktorom bola postupom súdu účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom. Vzhľadom na to, že vyššie uvedenou vadou nie je postihnuté len rozhodnutie odvolacieho súdu ale aj súdu prvého stupňa, zrušil Najvyšší súd Slovenskej republiky obe rozhodnutia (§ 243b ods. 1, 3 O.s.p.) a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2012

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová

